

Sygn. akt III AUa 134/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Antonina Grymel (spr.)
Sędziowie	SSA Lena Jachimowska SSA Jolanta Ansion
Protokolant	Dawid Krasowski

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2018 r. w Katowicach

sprawy z odwołania K. B. (K. B.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o składki

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 7 listopada 2017 r. sygn. akt VIII U 1177/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i oddala odwołanie,

2. zasądza od odwołującego K. B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 3.600 zł

(trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym

/-/ SSA L. Jachimowska /-/ SSA A. Grymel /-/ SSA J. Ansion

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 134/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 kwietnia 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w Z. stwierdził, że K. B. jest jego dłużnikiem z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne i Fundusz Pracy i zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 114.773,21 zł, w tym:

- 1) z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okres od listopada 2006r. do października 2013r. – 44.289,66 zł i odsetek – 31.578 zł,
- 2) z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okres od listopada 2006r. do października 2013r. – 19.143,17 zł i odsetek – 13.293 zł,
- 3) z tytułu składek na Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do października 2013r. – 3.792,38 zł i odsetek – 2.677 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony powołał się na zarzut przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do kwietnia 2012r.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko przytoczone w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Nadto podano, iż już w dniu 24 września 2008r.

została wydana decyzja ustalająca okresy polegania przez odwołującego ubezpieczeniom społecznym. Jego odwołanie od tej decyzji oddalił Sąd Okręgowy w Gliwicach w sprawie sygn. akt VIII U 3607/08, zaś Sąd Apelacyjny w Katowicach w sprawie sygn. akt

III AUa 2565/09 oddalił jego apelację. Z kolei Sąd Najwyższy w sprawie sygn. I UK 291/10 odmówił przyjęcia kasacji. Natomiast w sprawie składek na ubezpieczenie zdrowotne, decyzją z dnia 13 grudnia 2011r. Narodowy Fundusz Zdrowa uznał, iż ubezpieczony

podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, przy czym na podstawie wpisu II/626/90 od 1 stycznia 1999r. do 3 sierpnia 1999r., od 30 sierpnia 1999r. do nadal oraz na podstawie wpisu II/66/85 od 27 września 2001r. do 20 kwietnia 2011r. Powyższa decyzja została utrzymana przez Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia w dniu 19 kwietnia 2012r., zaś Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie w sprawie sygn. VI SA/Wa/1499/12 wyrokiem z dnia 29 listopada 2012r. oddalił skargę ubezpieczonego na powyższą decyzję Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia. Odnosząc się do zarzutu przedawnienia, organ rentowy podniósł, iż podtrzymuje swoje stanowisko wyrażone w piśmie z dnia 28 kwietnia 2017r., w którym wskazał, iż należności nie ulegają przedawnieniu z uwagi na zawieszenie biegu przedawnienia spowodowane zawiadomieniem o wszczęciu postępowania z dnia 23 listopada 2016r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 7 listopada 2017r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż K. B. nie jest zobowiązany do zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do marca 2012r. (pkt 1) oraz oddalił odwołanie w pozostałym zakresie (pkt 2).

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, iż decyzją z dnia 24 września 2008r. organ rentowy stwierdził, że K. B. w okresie od 1 stycznia 1999r. do 3 sierpnia 1999r. oraz od 30 sierpnia 1999r. do nadal podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w związku z posiadanymi wpisami do ewidencji działalności gospodarczej nr (...).

Odwołanie ubezpieczonego od powyższej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 15 kwietnia 2009r. (sygn. akt VIII U 3607/08), zaś Sąd Apelacyjny w Katowicach wyrokiem z dnia 11 lutego 2010r. (sygn. akt III AUa 2565/09) oddalił jego apelację. Z kolei Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 7 grudnia 2010r. (sygn. akt I UK 291/10) odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od wyroku Sądu II instancji.

Sąd I instancji podał także, iż decyzją z dnia 13 grudnia 2011r. Narodowy Fundusz Zdrowia (...) Oddział Wojewódzki w K. - po rozpoznaniu wniosku organu rentowego z dnia 9 maja 2011r. dotyczącego objęcia K. B. ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej zarejestrowanej pod numerami wpisów (...) stwierdził objęcie go obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej

zarejestrowanej pod numerem wpisu (...) w okresie od 1 stycznia 1999r. do 3 sierpnia 1999r. oraz od 30 sierpnia 1999r. do nadal, a także zarejestrowanej pod numerem wpisu (...) w okresie od 27 września 2001r. do 20 kwietnia 2011r.

Powyższa decyzja została utrzymana w mocy przez Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia w dniu 19 kwietnia 2012r., natomiast Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 29 listopada 2012r. (sygn. akt VI SA/Wa 1499/12), który uprawomocnił się w dniu 28 lutego 2013r., oddalił skargę ubezpieczonego.

Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika również, iż pismem organu rentowego z dnia 23 listopada 2016r. (odebrany przez niego w dniu 15 grudnia 2016r.) ubezpieczony został zawiadomiony o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, określając wysokość należności, z tytułu składek: na ubezpieczenia społeczne za okres od listopada 2006r. do października 2013r. w wysokości 74.350,66 zł (w tym 30.061 zł odsetek); na ubezpieczenie zdrowotne za okres od listopada 2006r. do października 2013r. – 31.783,17 zł (w tym odsetki – 12.640 zł); na Fundusz Pracy za okres listopada 2006r. do października 2013r. – 6.343,38 zł (w tym 2.551 zł odsetek).

Pismem z dnia 14 kwietnia 2017r. ubezpieczony odmówił zapłaty składek, podnosząc, iż uległy przedawnieniu, w tym:

- na ubezpieczenia społeczne za okres od listopada 2006r. do marca 2012r. w kwocie 33.763,05 zł oraz 26.350 zł tytułem odsetek, łącznie 60.113,05 zł;
- na ubezpieczenie zdrowotne za okres od listopada 2006r. do marca 2012r. w kwocie 14.234,92 zł oraz 10.0983 zł tytułem odsetek, łącznie 25.172,92 zł;
- na Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do marca 2012r. w kwocie 2.916,69 zł oraz 2.247 zł odsetek, łącznie 5.163,69 zł.

W odpowiedzi pismem z dnia 28 kwietnia 2017r. organ rentowy uznał, że nie doszło do przedawnienia roszczenia, bowiem bieg terminu przedawnienia został skutecznie zawieszony na skutek zawiadomienia o wszczęciu postępowania z dnia 23 listopada 2016r.

Ostatecznie zaskarżoną decyzją z dnia 28 kwietnia 2017r. organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony jest jego dłużnikiem z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne i Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do października 2013r., w łącznej kwocie 114.773,21 zł wraz z należnymi odsetkami.

Organ rentowy nie podejmował czynności zmierzających do wyegzekwowania należności z tytułu składek. Należności te nie zostały również zabezpieczone hipoteką lub zastawem.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie częściowo zasługuje na uwzględnienie.

Sąd wskazał, iż przepis art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009r., nr 205, poz. 1585 ze zm.) powierza organom rentowym obowiązek wymierzania i pobierania składek na ubezpieczenia społeczne, na ubezpieczenia zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Zgodnie z art. 46 ust. 1 tej samej ustawy płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy. Z kolei zgodnie z treścią jej art. 6 ust 1 pkt 5 obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi.

Sąd I instancji przypomniał także, iż na podstawie art. 18 ust. 8 omawianej ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 5, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy. Składka w nowej wysokości obowiązuje od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia danego roku. Natomiast zgodnie z art. 20 ust. 1 ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust. 2 i ust. 3, zaś zgodnie z jej art. 23 ust. 1 od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2013r., poz. 613 ze zm.).

Sąd Okręgowy zwrócił nadto uwagę, iż obowiązek opłacania składki na Fundusz Pracy wynika natomiast z art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 149 ze zm.),

w myśl którego osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą jest zobowiązana do opłacania obowiązkowej składki na Fundusz Pracy ustalonych od kwot stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Natomiast w myśl art. 107 ust. 4 od składek na Fundusz Pracy nieopłaconych w terminie Zakład Ubezpieczeń Społecznych pobiera odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2015r., poz. 613 ze zm.).

Z kolei obowiązek ubezpieczenia zdrowotnego osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą wynika z art. 66 ust. 1 pkt 1c ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r.

o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015r., poz. 581 ze zm.). Zgodnie z art. 81 ust. 2 podstawę wymiaru składek

na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których mowa w art. 66 ust. 1 pkt 1c, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 75% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w czwartym kwartale roku poprzedniego, włącznie z wypłatami

z zysku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". W myśl art. 87 ust. 3 ustawy od nieopłaconych w terminie składek na ubezpieczenie zdrowotne pobiera się odsetki za zwłokę na zasadach i w wysokości określonych dla zaległości podatkowych.

Zdaniem Sądu I instancji, fakt podlegania przez odwołującego w spornym okresie ubezpieczeniom społecznym i zdrowotnym został prawomocnie przesądzony (sprawa o sygn. akt VIII U 3607/08, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, sygn. akt VI SA/Wa 1499/12)

Odnosząc się do zarzutu ubezpieczonego dotyczącego przedawnienia przedmiotowych należności Sąd Okręgowy w pierwszej kolejności rozważaniom poddał okres przedawnienia składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy zaznaczając, iż zaskarżona decyzja obejmuje wymienione składki za okres od listopada 2006r. do października 2013r.

Podniósł, iż kwestie przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne reguluje przepis art. 24 ust. 4 cytowanej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w pierwotnej wersji której ustawy, okres przedawnienia ustalono na 5 lat.

Taki stan prawny uległ zmianie na mocy nowelizacji, która weszła w życie 1 stycznia 2003r. wydłużając okres przedawnienia do 10 lat – art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 18 grudnia 2002r.

o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 242, poz. 2074). Natomiast z dniem 1 stycznia 2012r., na podstawie art. 11 pkt 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. z 2011r., nr 232, poz. 1378) – zmieniającego treść art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, okres przedawnienia składek został skrócony. Zgodnie bowiem z powyższym przepisem, z dniem 1 stycznia 2012r. należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu

po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-6.

Tym samym ustawodawca skrócił okres przedawnienia składek z dotychczas obowiązującego okresu 10-letniego, do 5 lat. Jednocześnie w art. 27 ust. 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców stwierdzono, iż do przedawnienia należności

z tytułu składek, o których mowa w art. 24 ust. 4 ustawy systemowej, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r. stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym tą ustawą, z tym, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012r.

W ocenie Sądu I instancji, wedle zatem zasady wynikającej z powyższego przepisu, do należności składkowych nieprzedawnionych do 1 stycznia 2012r. (wedle starych zasad z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia) ma zastosowanie 5-letni termin przedawnienia, z tym jednakże bardzo istotnym zastrzeżeniem, iż liczy się go nie od daty ich wymagalności, tak jak stanowi art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ale od dnia 1 stycznia 2012r. Jednocześnie wyjątek od tej zasady ustanawia art. 27 ust. 2 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, stosownie do którego, jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu. Powołana regulacja oznacza, że wybór odpowiedniego terminu przedawnienia 5-letniego (liczonego od dnia 1 stycznia 2012r.) lub 10-letniego (liczonego od daty wymagalności składki) – zależy od tego, który z nich upłynie wcześniej.

Sąd Okręgowy zauważył nadto, iż zgodnie natomiast z art. 107 ust. 1 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2017r., poz. 1065) składki te opłaca się za okres trwania obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego i rentowych w trybie i na zasadach przewidzianych dla składek na ubezpieczenia społeczne.

W konsekwencji, mając na uwadze art. 27 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, Sąd I instancji badał, który z terminów przedawnienia upłynąłby wcześniej.

Decyzja obejmuje składki na ubezpieczenie społeczne, Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do października 2013r. Termin wymagalności składek przypada na 10, 11, 12 kolejnego miesiąca, począwszy od grudnia 2006r.

Zdaniem Sądu, składki na ubezpieczenie społeczne wymagalne począwszy od 1 stycznia 2007r., przedawniają się po upływie terminu 5 lat liczonego od dnia 1 stycznia 2012r., z kolei składki wymagalne do 31 grudnia 2006r. – przedawniają się z upływem terminu 10 lat, co oznacza, iż przedawnieniu uległy składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do marca 2012r.

Jednocześnie Sąd badał także, czy nie doszło do przerwania lub zawieszania biegu terminu przedawnienia wskazując, iż zgodnie z art. 24 ust. 5 ustawy systemowej, nie ulegają przedawnieniu należności z tytułu składek zabezpieczone hipoteką lub zastawem, jednakże po upływie terminu przedawnienia należności te mogą być egzekwowane tylko z przedmiotu hipoteki lub zastawu do wysokości zaległych składek i odsetek za zwłokę liczonych do dnia przedawnienia.

Bezspornym jest, iż należności z tytułu składek nie zostały zabezpieczone zastawem, hipoteką.

Po myśli art. 24 ust. 5b ustawy systemowej bieg terminu przedawnienia zostaje zawieszony od dnia podjęcia pierwszej czynności zmierzającej do wyegzekwowania należności z tytułu składek, o której dłużnik został zawiadomiony, do dnia zakończenia postępowania egzekucyjnego.

Bezspornym jest, iż nie toczyło się postępowanie egzekucyjne.

Natomiast zgodnie z art. 24 ust. 5e ustawy systemowej bieg terminu przedawnienia zawiesza się, jeżeli wydanie decyzji jest uzależnione od rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez inny organ lub sąd. Zawieszenie biegu terminu

przedawnienia trwa do dnia, w którym decyzja innego organu stała się ostateczna lub orzeczenie sądu uprawomocniło się, nie dłużej jednak niż przez 2 lata.

W ocenie Sądu I instancji, w sprawie dotyczącej należności składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy, wydanie decyzji nie było uzależnione od rozstrzygnięcia zagadnienia wstępnego przez inny organ lub sąd.

Sąd ten stwierdził wreszcie, iż art. 25 ust. 5f ustawy systemowej stanowi, iż w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna.

Sąd Okręgowy zaznaczył, iż wprawdzie toczyło się postępowanie w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym przez odwołującego – decyzją z dnia 24 września 2008r. organ rentowy stwierdził, że w okresie od 1 stycznia 1999r. do 3 sierpnia 1999r.

oraz od 30 sierpnia 1999r. do nadal podlega on obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, zakończone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 lutego 2010r. oddalającym jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach oddalającego odwołanie, niemniej wszelkie okresy zawieszenia biegu terminu przedawnienia składek nieprzedawnionych do dnia 1 stycznia 2012r., które miały miejsce do tej daty, pozostają bez wpływu na obliczenie terminu przedawnienia w sposób określony przepisem art. 27 ust. 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców.

Niezależnie od powyższego Sąd I instancji uznał również, iż zawieszenie biegu terminu przedawnienia nastąpiło dopiero z dniem wydania decyzji dotyczącej wysokości zadłużenia, tj. z dniem 28 kwietnia 2017r. Powołał się przy tym na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013r. (I UK 613/12, OSNAPiUS 2014/3/44), w którym wyjaśniono, iż dopiero wydanie przez organ rentowy decyzji ustalającej podstawę wymiaru składek lub obowiązek ich opłacenia rozpoczyna zawieszenie biegu terminu przedawnienia składek objętych tą decyzją i stan ten kończy się z dniem jej uprawomocnienia. Sąd ubezpieczeń społecznych może więc stwierdzić przedawnienie składek tylko wtedy, jeśli nastąpiło ono przed wydaniem decyzji wszczynającej postępowanie o ustalenie podstawy wymiaru składek lub obowiązku ich opłacenia. Również w wyroku z dnia 29 stycznia 2007r. (II UK 116/06, OSNP 2008r. nr 3-4, poz. 47) Sąd Najwyższy stwierdził, że okres przedawnienia, o którym mowa w art. 24 ust 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest liczony od dnia wymagalności należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne do dnia wydania decyzji zobowiązującej do zapłaty tej należności, nie są natomiast liczone okresy przypadające po wydaniu decyzji.

Tym samym, w niniejszej sprawie zawieszenie biegu terminu przedawnienia nastąpiło zatem dopiero z dniem 28 kwietnia 2017r., co powoduje, iż przedawnieniu nie uległy składki dopiero za okres od kwietnia 2012r.

Reasumując Sąd Okręgowy uznał, iż przedawnieniu uległy składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do marca 2012r., w związku z czym na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził,

że K. B. nie jest zobowiązany do zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne

i Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do marca 2012r., a w pozostałym zakresie na mocy art. 477¹⁴ § "2" k.p.c. oddalił odwołanie.

Odnosząc się natomiast do zaległych składek z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego, Sąd I instancji wskazał, że w myśl art. 93 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004r.

o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017r., poz. 1938) należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne ulegają przedawnieniu na zasadach określonych w przepisach o systemie ubezpieczeń społecznych.

Ponownie odwołując się do treści art. 24 ust. 5e ustawy systemowej, Sąd Okręgowy podniósł, iż zwrócenie się przez organ rentowy do NFZ o wydanie decyzji w przedmiocie podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu stanowiło "zagadnienie wstępne", od którego uzależnione było wydanie decyzji przez organ rentowy. Z art. 109 ust. 1 cytowanej wyżej ustawy wynika bowiem, iż dyrektor oddziału wojewódzkiego funduszu rozpatruje indywidualne sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. Do indywidualnych spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych zalicza się również sprawy dotyczące objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym i ustalenia prawa do świadczeń.

Co do zasady, jeżeli decyzją ZUS zostanie stwierdzone, że dana osoba, podlegała w określonym czasie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, to skutkiem tego jest objęcie tej osoby z mocy prawa obowiązkowo ubezpieczeniem zdrowotnym, co nie wymaga potwierdzenia decyzją NFZ. Przepis art. 109 cytowanej ustawy należy zatem rozumieć

w ten sposób, że wydanie decyzji przez NFZ jest konieczne w przypadkach szczególnych, zwłaszcza w sytuacjach wątpliwych, tj. wtedy kiedy dopiero decyzja NFZ może rozstrzygnąć istniejące wątpliwości co do podlegania przez daną osobę obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014r., II UK 257/13,

LEX nr 1438803; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014r., II UZ 70/13, LEX nr 1436076; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 18 października 2012r., III AUa 1560/12, LEX nr 1236484).

W rozpoznawanej sprawie takie wątpliwości występowały, albowiem odwołujący prowadził dwie pozarolnicze działalności gospodarcze, posiadał dwa źródła przychodu w ramach tego samego tytułu do objęcia obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego i podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym rolników.

Tym samym, bieg terminu przedawnienia składek na ubezpieczenie zdrowotne zawieszony był w okresie od dnia 19 maja 2011r., tj. od daty pisma ZUS, w którym wystąpił do NFZ o ustalenie obowiązku ubezpieczenia zdrowotnego odwołującego, do dnia 28 lutego 2013r., czyli do daty prawomocności decyzji, co oznacza, iż nie doszło do przedawnienia należności z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy w tym zakresie oddalił odwołanie, w myśl art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Apelację od przedstawionego orzeczenia wywiódł organ rentowy, zaskarżając (po sprecyzowaniu zakresu apelacji na rozprawie apelacyjnej w dniu 5 czerwca 2018r.) pkt 1 wyroku.

Powołując się na zarzut:

- naruszenia prawa materialnego polegającego na niewłaściwym zastosowaniu art. 6 ust. 1 i 2 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców, przez ich błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie prowadzące do nieuzasadnionej zmiany wyroku Sądu I instancji i ustalenia, że odwołujący nie jest zobowiązany do zapłaty składek za okres od 1 listopada 2006r. do marca 2012r.;
- naruszenia prawa materialnego polegającego na niewłaściwym zastosowaniu art. 24 ust. 5e ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie poprzez przyjęcie, że w sprawie nie zaistniały określone w tych przepisach przesłanki powodujące zawieszenie biegu przedawnienia;
- naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 227 k.p.c., art. 328 k.p.c. oraz art. 316 § 1 k.p.c. poprzez wydanie wyroku z pominięciem zebranego materiału dowodowego, a to pominięcie faktu wydania przez organ rentowy w dniu 24 września 2009r. decyzji ustalającej obowiązek podlegania przez odwołującego ubezpieczeniom społecznym

z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i toczącego się sporu w tym zakresie zakończony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 lutego 2010r. oddalającego apelację odwołującego od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach oddalającego odwołanie,

skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 1 i oddalenie odwołania oraz orzeczenie o kosztach postępowania za obie instancje poprzez zasądzenie od odwołującego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, względnie domagając się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji i pozostawienia temu Sądowi orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu podniósł, iż nie może się zgodzić z wyrokiem oraz przyjętymi przez Sąd I instancji ustaleniami faktycznymi i oceną materiału dowodowego.

Apelujący przypomniał, iż z dniem 1 stycznia 2012r., na podstawie art. 11

pkt 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców - zmieniającego treść art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, skrócony został

okres przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne z 10 do 5 lat. Ponieważ bieg przedawnienia spornych należności składkowych rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r., dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy kluczowe znaczenie ma art. 27 powyższej ustawy regulujący zagadnienia intertemporalne. Zgodnie z jego ust. 1, do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r., stosuje się przepisy

w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że bieg przedawnienia rozpoczyna się od

dnia 1 stycznia 2012r. Wedle zatem zasady wynikającej z tego przepisu do należności składkowych nieprzedawnionych do 1 stycznia 2012r. (wedle starych zasad z zastosowaniem 10-letniego okresu przedawnienia) ma zastosowanie 5-letni termin przedawnienia, z tym jednakże bardzo istotnym zastrzeżeniem, że liczy się go nie od daty ich wymagalności, tak jak o tym stanowi art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ale od dnia

1 stycznia 2012r. Wyjątek od tej zasady ustanawia ust. 2 przywołanego przepisu, stosownie do którego, jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem

tego wcześniejszego terminu. Powołana regulacja oznacza, że wybór odpowiedniego terminu przedawnienia 5-letniego (liczonego od dnia 1 stycznia 2012r.) lub 10-letniego (liczonego od daty wymagalności składki) - zależy od tego, który z nich upłynie wcześniej. Przykładowo, należność za styczeń "2003r." (wymagalna w lutym 2004r.) - jeśli nie nastąpiły zdarzenia uzasadniające zawieszenie biegu terminu przedawnienia - ulegnie przedawnieniu według starych zasad w lutym 2014r., a nie 2 stycznia 2017r. (będzie miał do niej zastosowanie ust. 2, a nie ust. 1 art. 27 ustawy z dnia 16 września 2011r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców), natomiast należność za styczeń 2010r. (wymagalna w lutym 2010r.) - jeśli nie nastąpiły zdarzenia uzasadniające zawieszenie biegu terminu przedawnienia - przedawni się nie w lutym 2020r., ale w dniu 2 stycznia 2017r., przy zastosowaniu ust. 1

art. 27 ostatnio powołanej ustawy. Za każdym więc razem konieczne jest ustalenie terminu upływu przedawnienia na podstawie przepisów "starych" i "nowych" i przyjęcie terminu bardziej korzystnego, tj. przypadającego wcześniej.

Organ rentowy zaznaczył, iż wprowadzona przez ustawodawcę regulacja intertemporalna nie przewiduje zastosowania 5-letniego okresu przedawnienia do nieprzedawnionych do dnia 1 stycznia 2012r. należności składkowych, liczonego od daty ich wymagalności. W rezultacie więc należności za okres od listopada 2006r. do października 2013r. nie mogły się przedawnić na podstawie art. 27 ust. 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i to niezależnie od tego, czy bieg terminu przedawnienia spornych składek podlegał zawieszeniu czy też nie.

W ocenie skarżącego, przy obliczaniu 10-letniego terminu przedawnienia

należności składkowych prawnie doniosłe znaczenie ma także oddalenie przez Sąd

Okręgowy w Gliwicach odwołania K. B. od decyzji z dnia 24 września

2008r. stwierdzającej, że podlega on ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 3 sierpnia 1999r. oraz od 30 sierpnia 1999r., który to wyrok

uprawomocnił się wskutek oddalenia apelacji wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 lutego 2010r. Od wyroku Sądu II instancji ubezpieczony wniósł skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który postanowieniem z dnia 7 grudnia 2010 r. odmówił jej przyjęcia.

Stosownie bowiem do treści art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w przypadku wydania przez ZUS decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek

na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna. Wynika z niego, że bieg terminu przedawnienia należności składkowych ulega zawieszeniu na czas postępowania, którego przedmiotem jest m.in. obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym

w okresie, którego składki dotyczą. Przepis ten wszedł w życie (został dodany) na mocy

art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 28 kwietnia 2011r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 138, poz. 808), zmieniającej ustawę

o systemie ubezpieczeń społecznych z dniem 20 lipca 2011r. Według art. 5 ust. 1 i 2 ustawy zmieniającej, art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się

do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, nieopłaconych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, jeżeli nie upłynął jeszcze termin

ich dochodzenia; w takich przypadkach okoliczności uzasadniające zawieszenie biegu terminu przedawnienia, określone w art. 24 ust. 5f w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, uwzględnia się również wtedy, gdy okoliczności te wystąpiły przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Skoro decyzją z dnia 24 września 2008r. wszczęto postępowanie o ustalenie obowiązku podlegania przez skarżącego ubezpieczeniom społecznym od dnia 1 stycznia 1999r. do dnia 30 sierpnia 1999r. oraz od 30 sierpnia 1999r. do nadal i zakończono je wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 11 lutego 2010r. (w sprawie wywiedzonej kasacji

Sąd Najwyższy odmówił jej przyjęcia do rozpoznania - postanowienie z dnia 7 grudnia 2010r.), to bieg terminu przedawnienia składek należnych za ten okres uległ zawieszeniu od dnia 24 września 2008r. do dnia 7 grudnia 2010r.

Organ rentowy podkreślił, iż Sąd Okręgowy pominął powyższą okoliczność

przy rozważaniu możliwości zastosowania art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zwracając jednocześnie uwagę, iż przedłuża ona wyłącznie "stary" 10-letni okres przedawnienia, skoro "nowy" 5-letni okres przedawnienia może być obliczany dopiero od dnia 1 stycznia 2012r. Inaczej rzecz ujmując, wszelkie okresy zawieszenia biegu terminu przedawnienia składek nieprzedawnionych do dnia 1 stycznia 2012r., które miały miejsce do tej daty, pozostają bez wpływu na obliczenie terminu przedawnienia w sposób

określony przepisem art. 27 ust. 1 ustawy o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców.

Za równie błędną apelujący uznał też wykładnię Sądu Okręgowego art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w kontekście niniejszego sporu wszczętego odwołaniem od decyzji z dnia 28 kwietnia 2017r., wedle którego, zawieszenie biegu

terminu przedawnienia zależy od wszczęcia postępowania o podstawę wymiaru składek lub obowiązek ich opłacenia i następuje z momentem wydania decyzji w tym przedmiocie, zaś prawomocność decyzji decyduje wyłącznie o zakończeniu stanu zawieszenia. Prościej rzecz ujmując, stosownie do treści art. 24 ust. 5f ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wydanie przez organ rentowy decyzji ustalającej podstawę wymiaru składek lub obowiązek ich opłacenia, rozpoczyna zawieszenie biegu terminu przedawnienia składek objętych tą decyzją i stan ten kończy się z dniem jej uprawomocnienia. Sąd ubezpieczeń społecznych może więc stwierdzić przedawnienie składek tylko wtedy, jeśli nastąpiło ono przed wydaniem decyzji wszczynającej postępowanie o ustalenie podstawy wymiaru składek lub obowiązku ich opłacenia, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy już w wyroku z dnia 29 stycznia 2007r.

(II UK 116/06, OSNP 2008 nr 3-4, poz. 47), stwierdzając w uzasadnieniu, że okres przedawnienia, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest liczony od dnia wymagalności należności z tytułu

składek na ubezpieczenia społeczne do dnia wydania decyzji zobowiązującej do zapłaty tej należności, nie są natomiast liczone okresy przypadające po wydaniu decyzji.

W rezultacie organ rentowy wskazał, iż bieg terminu przedawnienia składek objętych decyzją z dnia 28 kwietnia 2017r. został zawieszony po raz pierwszy w okresie od 24 września 2008r. do dnia 7 grudnia 2010r., zaś po raz drugi od daty wydania zaskarżonej decyzji aż do wyrokowania przez Sąd I instancji (i nadal z uwagi na nieprawomocność orzeczenia z dnia 7 listopada 2017r.).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasłużyła na uwzględnienie.

Na etapie postępowania apelacyjnego spór dotyczył przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy z tytułu prowadzenia przez K. B. pozarolniczej działalności - za okres od 1 listopada 2006r. do 31 marca 2012r.

Stosownie do treści prawidłowo powołanego przez Sąd I instancji art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U.

z 2017r., poz. 1778 ze zm.) - w brzmieniu obowiązującym w okresie od 1 stycznia 2003r. do 31 stycznia 2011r. - należności z tytułu składek (na ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy) ulegały przedawnieniu po upływie 10 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-5d dotyczących zawieszenia oraz przerwy biegu przedawnienia.

Poczynając od 1 stycznia 2012r. omawiany przepis art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - na mocy art. 11 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 16 września 2011r.

o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. nr 232, poz. 1378) uzyskał brzmienie, zgodnie z którym należności z tytułu składek ulegają przedawnieniu po upływie 5 lat, licząc od dnia, w którym stały się wymagalne, z zastrzeżeniem ust. 5-6.

Jednocześnie po myśli art. 27 ust. 1 powyższej ustawy, do przedawnienia należności z tytułu składek, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012r., stosuje się przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012r., zaś wedle ust. 2 tego samego przepisu - jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

Redakcja powołanych przepisów oznacza tym samym, jak też trafnie przyjął Sąd Okręgowy, iż do składek za okres od 1 listopada 2006r. do 31 grudnia 2006r. zastosowanie znajduje 10-letni okres przedawnienia - jako korzystniejszy, zaś do składek należnych za okres poczynając od 1 stycznia 2007r. - 5-letni okres przedawnienia.

Wbrew jednak stanowisku tego Sądu, zdaniem Sądu Apelacyjnego, składki na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy za okres od listopada 2006r. do marca 2012r.,

nie uległy przedawnieniu, gdyż jak słusznie wskazuje skarżący, bieg terminu przedawnienia przedmiotowych składek istotnie uległ zawieszeniu na czas trwania postępowania dotyczącego podlegania przez odwołującego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności.

Sąd Apelacyjny nie podziela bowiem poglądu Sądu I instancji, iż regulujący kwestię zawieszenia biegu przedawnienia przedmiotowych składek art. 24 ust. 5f wspomnianej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z którym w przypadku wydania przez Zakład decyzji ustalającej obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym, podstawę wymiaru składek lub obowiązek opłacania składek na te ubezpieczenia, bieg terminu przedawnienia ulega zawieszeniu od dnia wszczęcia postępowania do dnia, w którym decyzja stała się prawomocna, nie dotyczy zdarzeń uzasadniających zawieszenie biegu przedawnienia mających miejsce przed wejściem w życie owego przepisu, tj. przed dniem 20 lipca 2011r.

Omawiany przepis został dodany do art. 24 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych został dodany do tejże ustawy przez art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 28 kwietnia 2011r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 138, poz. 808).

Jak przewiduje art. 5 ust. 1 ustawy zmieniającej, do należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, nieopłaconych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli nie upłynął jeszcze termin ich dochodzenia, stosuje się art. 24 ust. 5f i 6 ustawy, o której mowa w art. 1, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Co jednak najistotniejsze, a całkowicie pominięte przez Sąd I instancji, wedle ust. 2 powyższego przepisu, w przypadkach, o których mowa w ust. 1, okoliczności uzasadniające zawieszenie biegu terminu przedawnienia, określone w art. 24 ust. 5f i 6 ustawy, o której mowa w art. 1, czyli ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, uwzględnia się również wtedy, gdy okoliczności te wystąpiły przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, czyli przed dniem 20 lipca 2011r.

Taka też sytuacja zaistniała w rozpatrywanym przypadku, w którym wskutek decyzji organu rentowego z dnia 24 września 2008r. - stwierdzającej, że w okresie od 1 stycznia 1999r. do 3 sierpnia 1999r. i od 30 sierpnia 2008r. do nadal K. B. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w związku z posiadanymi wpisami do ewidencji działalności gospodarczej nr (...), która uprawomocniła się w dacie wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 lutego 2010r. w sprawie sygn. akt

III AUa 2565/09 (oddalającego apelację odwołującego od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 15 kwietnia 2009r. w sprawie sygn. akt VIII U 3607/08), na okres od daty tej decyzji, tj. 24 września 2008r. do daty jej uprawomocnienia, co nastąpiło w dniu 11 lutego 2010r., bieg terminu przedawnienia spornych składek uległ zawieszeniu. Sąd ubezpieczeń społecznych może zaś stwierdzić przedawnienie składek jedynie wtedy, gdy nastąpiło

ono przed wydaniem decyzji stwierdzającej podleganie ubezpieczeniom społecznym, co w niniejszej sprawie nie miało jednak miejsca, albowiem przed wspomnianą datą 24 września 2008r. przedmiotowe składki za okres od listopada 2006r., z całą pewnością nie uległy przedawnieniu – najstarsze z nich za listopad 2006r., wymagalne w grudniu 2006r., przedawniłyby się bowiem dopiero w kwietniu 2018r.

Uwzględnienie zatem powyższego okresu zawieszenia biegu terminu przedawnienia sprawia tym samym, iż przedmiotowe składki za okres od listopada 2006r. do marca 2012r., nie uległy przedawnieniu do daty wydania zaskarżonej decyzji, czyli do dnia 28 kwietnia 2017r., która z mocy przywołanego art. 24 ust. 5f - do czasu jej uprawomocnienia, faktycznie spowodowała kolejne zawieszenie biegu ich przedawnienia.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Apelacyjny uznając apelację organu rentowego za oczywiście uzasadnioną, zmienił zaskarżony wyrok, na mocy art. 386 § 1 k.p.c. orzekając jak w sentencji.

/-/ SSA L. Jachimowska /-/ SSA A. Grymel /-/ SSA J. Ansion

Sędzia Przewodniczący Sędzia

MP